

# NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:  
Din 20.—, inozemstvo Din 80.—

## Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 532.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 2.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.638.

## Več besede gospodarskim krogom!

Kakor v rodbini, tako je tudi v življenju naroda. Če prinese oče domov dovolj zasluga, potem je blagostanje v rodbini, potem napreduje vsa rodbina kulturno in socialno. Ravno tako pa tudi napreduje narod le tedaj, če je njegovo gospodarstvo aktivno, če prinesejo gospodarski krogi v narod dovolj zasluga. Zakaj funkcijo, ki jo vrši oče v rodbini, vrše v narodu gospodarski krogi.

Naravna posledica tega dejstva pa je, da morajo imeti gospodarski krogi v narodnem življenju enako važno in odločilno besedo, kakor jo ima oče v rodbini. Zato pa pri nas gospodarski krogi že davno nimajo te besede in nevarnost je, da bodo v našem javnem življenju odločevali še vedno vsi mogoči ljudje, samo gospodarski krogi ne, ki so steber vse nacionalne produkcije.

Če bi bili naši politiki na višku svojih nalog ter se zavedali, da je dobra samostojna politika, ki odgovarja gospodarskim potrebam naroda ter bi se zato smatrali za izvrševalce volje gospodarskih krogov, potem bi bilo končno vseeno, če bi gospodarski krogi tudi samo indirektno vplivali na razvoj naše politike. Toda naši politiki večinoma mislijo, da nimajo gospodarski krogi nobene druge naloge, kakor da so stafaža in molzna krava za politične stranke. Mesto da bi naše politične stranke služile gospodarstvu, hočejo, da služi narodno gospodarstvo njim.

Zgodovina popreobratnih let dokazuje to v obilni meri. Ko je bilo naše denarstvo koncem leta 1922. na višku, ni nobena politična stranka mislila na to, kako ohraniti našemu gospodarstvu to pozicijo. Nasprotno so mislele stranke samo na to, kako bi čim bolj izrabile naše denarne zavode ter z njihovim denarjem vodile svojo strankarsko politiko ter zlasti lov za mandati. Posebno SDS je bila v tem oziru rekordno delavna in milijonske izgube sedmih denarnih zavodov so bile posledica njene parazitske »gospodarske« politike.

Dobra gospodarska politika se da voditi le s stališča producenta, zakaj samo produkcija ustreza blagostanju, dočim konsum nujno blagostanje manjša. Niti tega najbolj osnovnega pravila pa slovenske stranke niso imele. In zopet je v tem krivda SDS največja. Ko se je na kronskem svetu v Ljubljani sklenilo, da se vodi konsumentna politika mesto producentne, je bila to »zasluga« ekspozenta SDS in zato je tej »zaslugi« tudi nujno sledila druga »zasluga« — polomilja Plavšičeve akcije. Agrarna država mora voditi samo politiko, ki podpira kmetstvo in od njega odvaja vse blagostanje države. Tudi ta najbolj enostaven gospodarski zakon je pchedila SDS!

Popolno neumevanje gospodarskih interesov, to je najbolj značilna karakteristika naših strank, zlasti pa nesrečne SDS. Kljub temu pa je ravno SDS tista stranka, ki hoče komandirati nad našimi gospodarskimi krogi in ki ne zahteva samo, da ji ti rede njen lukrativni strankarski aparat, temveč ki hoče, da so tudi čisto stanovske korporacije naših gospodarskih krogov v njeni službi.

Proti temu nameram pa morajo gospodarski krogi nastopiti z vso odločnostjo in uveljaviti svoje pravice. Gospodarstvo naroda je prvo, zakaj od njega je odvisna nacionalna kultura in vse narodovo življenje. Ne prazna gesla, temveč gospodarski problemi so merodajni za narodno politiko, ker sproletarizirani narodi nimajo kulture in ne morejo ostati politično neodvisni. Temelj vse politike je in

## Bolgarska ima odgovoriti do danes opoldne.

Beograd, 2. avgusta. Vprašanje odnosov proti Bolgarski je v teku včerajšnjega in predvčerajšnjega dneva dovedlo do številnih konferenc med ministrom notranjih del, predsednikom vlade in predstavniki vojaških in civilnih oblasti. Zlasti minister zunanjih poslov dr. Ninčić je imel stike z višjimi častniki iz generalnega štaba in z ministrom za vojsko in mornarico, nato pa še z našimi političnimi eksperti.

Včeraj je beograjski tisk zabeležil, da se dela na demarši proti Bolgarski. Stvar pa je taka: Že v petek je vlada izročila po našem poslaniku v Sofiji Rakiću svoj protest bolgarski vladi zaradi zadnjih dogodkov pri Krivi Palanki. Protest je bil zelo oster in energičen. Naša vlada zahteva satisfikacijo od bolgarske vlade. Naš poslanik v Sofiji Rakić je izročil v imenu naše vlade ta protest in zahteval, da bolgarska vlada v roku 48 ur da gotove satisfikacije in da bolgarska vlada sama nastopi proti makedonskemu komitetu in proti krivcem za zadnje dogodke pri Krivi Palanki. Od tod izhaja to nerazumevanje javnega mnenja, da ni napravljen niti demarš niti ni poslana protestna nota Bolgarski.

Predsednik vlade Uzunović je sinoči

sporočil svojim prijateljem v vladi, da z njo ne bo nič dotlej, dokler ne dobi naš poslanik v Sofiji odgovora od bolgarske vlade. Isto je včeraj Uzunović zatrjeval novinarjem. Dr. Ninčić je bil proti svoji navadi zelo uslužen napram nekaterim članom vlade in je izjavil, da ni izdelal protestne note proti bolgarski vladi, ker se od Rakića ni dobil odgovora na prvo noto, v kateri so določeni gotovi pogoji za izravnanje konflikta med nami in Bolgarsko. Poslednji rok za odgovor Bolgarske izteče danes ob 12. Ako se do takrat ne dobi satisfikacija na prvo noto, se bo poslala druga protestna nota, ki jo je ponesel posebni kurir na Bled, kjer je sedaj kralj razmotriva. Prvo noto je bil prinesel kralju minister financ dr. Perić.

Z druge strani pa se še pričakuje odgovor grške vlade, ker se smatra, da bo nota imela večji uspeh in odmev v inozemstvu, ako nastopi naša vlada skupno z Grško. Računa pa se tudi na Rumunijo, ker je tudi Rumunija prizadeta s strani Bolgarske in makedonskega komiteta z znanim incidentom v Dobrudži.

Ako Bolgarska ne odgovori takoj na prvo noto, bo druga nota zelo težka in neugodna zanj.

## Boj za občino Beograd.

Beograd, 2. avgusta. Včerajšnji dan je prešel v znak zborovanj, ki so se vršila v Beogradu za občinske volitve.

Najvažnejše zborovanje je bilo ono v hotelu »Imperial«, katerega se je udeležilo veliko število meščanov. Prvi je govoril minister notranjih del Boža Maksimović. Razen njega sta bila na zborovanju tudi radikalni prvaki Ljuba Živković in nosilec radikalne liste Karajovanović. Boža Maksimović je v svojem govoru utemeljeval postopanje glavnega odbora radikalne stranke, ki je potrdil radikalno listo, in je izjavil, da je konflikt, ki se je pojavil pri beograjskih radikalih, tako napihnen, da se je iz njega napravila cela politična afera. Smatram za svojo dolžnost, da izjavim pred vami, da naš upoštevani šef Pašić, ki predstavlja vodstvo najdestojnejše in najvzvišenejše, za naše delo nima drugega navodila, kakor da se držimo statuta in tradicije radikalne stranke in radikalne sloge. Govoril je še Karajovanović, ki je razvijal svoj program in omenjal naloge, ki čakajo novo občinsko upravo. Nato je govoril kandidat za podpredsednika Stanojević o nasprotnikih radikalne stranke.

Razen tega radikalnega zborovanja je bilo v drugem palilulskem okraju zborovanje demokratov, na katerem je govoril kandidat za predsednika občine dr. Kumanudi. Razvijal je program demokratske stranke. Kumanudi smatra, da je gotova stvar, da se vzame občina radikalom iz rok. Za njim je govoril Kosta Jovanović, ki je zlasti grajal zaprav-

ostane v gospodarstvu, zato pa morajo tudi gospodarski strokovnjaki imeti besedo v javnem življenju.

Predvsem pa v svojih stanovskih organizacijah, ki so obenem nujno tudi naše narodno-gospodarske institucije! Je to po vseh kulturnih državah samoposebi umljivo in če nismo tudi pri nas še tako daleč, potem zopet le po zaslugi žalostne SDS.

Toda tudi pri nas moramo tako priti in zato kličemo gospodarskim krogom, da se politično osamosvoje in da predvsem ohranijo svoje stanovske organizacije sebi!

ljanje dosedanje občinske uprave. Burno pozdravljen je nato nastopil Ljuba Davidović, ki je govoril o nasilju državnih oblasti nad pristaši demokratov. Rekel je, da vlada sistematično dela na preganjanju demokratov, da bi na ta način izsilila večino zase v občinah. Uzunovićeva vlada bo le še malo časa na krmilu, ona mora pasti v kratkem. Njen padeč je nezogiben. To je vprašanje dneva. Vlada bo padla vzlic rožnatim izjavam Uzunovića o stabilnosti vlade.

V Beogradu je bilo tudi zborovanje socialistične stranke v prostorih socialistov v »Slaviji«. Govorila sta Deli in Sava Muzikravić in ostro kritizirala dosedanje komunalno politiko. Za njima je še govoril Bračinac, ki je v svojem dolgem govoru razpravljaj o komunalnem programu socialistične stranke. Izrazil je obžalovanje, da ni prišlo do skupne delavske stranke.

Tudi delavski blok je imel zborovanje, ki je bilo zelo dobro obiskano. Na njem je govoril Tihomir Todorović o komunalni politiki proletarijata.

## UKINJENJE ODDELKA ZA SLOVENIJO

Beograd, 1. avg. Vest o ukinjenju oddelka za Slovenijo pri ministristvu za notranje zadeve se potrjuje. — Proti temu ukrepu vlade mra vsa slovenska javnost v interesu dobre uprave odločno protestirati.

## VLADA NA POČITNICAH.

Beograd, 2. avgusta. Za včerajšnji dan se ne da zabeležiti nikak važen politični dogodek. Skoro vsa vlada je bila izven Beograda. V Beogradu so ostali Uzunović, Boža Maksimović, Trifković, Vujičić, dr. Ninčić in Simonović, vsi drugi ministri so odšli iz Beograda. Vsi ministri HSS so na agitacijah. Zato vlada včeraj ni mogla imeti konferenc, edino predsednik vlade Uzunović je konferiral z dr. Ninčićem in kasneje še Boža Maksimović. Ti dve konferenci se spravljata v zvezo z vprašanjem odnosov proti Bolgarski in z občinskimi volitvami v Črni gori.

## Radićev govor na Vinici.

Zagreb, 2. avgusta. Včeraj je imel Stjepan Radić v Vinici pri Varaždinu ob 11. zborovanje, ki se ga je udeležilo nad 7 tisoč ljudi s 50 zastavami.

Stjepan Radić je imel govor, ki ga je začel z besedami: Hrvatski seljaški bratje! Dragi bratje Slovenci! Pred 20 leti sem bil na Vinici, da se razgovarjam z gospodi, ki niso bili toliko hudobni kolikor pa bedasti. Boje se naroda in organizacije hrvatske sloge. Ta seljaška in hrvatska sloga vlada zlasti pri naših Zagorcih, ki so tako zavedni, kakor skoro noben narod na svetu. Malone vse občine so v naših rokah. Mi smo šli v Beograd na delo, da zaščitimo naše hrvatsvo, a to še ni dovršeno. Štiri milijoni še zahtevajo, da bodo Hrvati in to morajo biti. Pevsed morajo biti enaki davki, ki bodo sprejeti še v tem letu. Mi smo s Srbi edini. Z Bolgari gre malo težje. Mi ne bomo šli z Bolgari brez Srbov ali proti Srbom. Ni še vse v redu med nami in Srbi, a mi smo skupaj. Ne pustimo do sebe Italijanov in ne Madjarov. Mi smo danes vsi skupaj in ne dopuščamo, da nam kdo drugi dela red. Kar dela bolgarski komitet, tega ne dela bolgarski seljak, ki je pravi mučenik. Prišel bo dan in mora priti, da s svojo slogo, hrvatsko in srbsko, rešimo bolgarsko vprašanje.

## TEKMA ZA KRALJEV POKAL V LJUBLJANI.

Zagreb, 2. avgusta. Kakor se doznava iz zanesljivega vira, se bo odigrala finalna tekma za kraljev pokal v Ljubljani. Beograjski funkcionarji so se izrekli za to mesto in sedaj mora o tem sklepati »Jugoslovanski nogometni Savez«, nakar bo ta sklep predložen kralju, da ga sprejme.

Ker je naša kraljevska dvojica tačas na Bledu, se bo finalne tekme udeležil kralj s kraljico in bo osebno izročil zmagovalcu pokal. Z odigranjem te tekme v Ljubljani je rešen težak problem, ki je povzročal mnogo skrbi. Beograjčani so zahtevali, da se tekma vrši v Beogradu, ker da je sedaj Beograd na vrsti. Toda glede na precejšnje nerazpoloženje med beograjskimi in zagrebškimi sportniki in pa zaradi občinskih volitev v Beogradu, so privolili tudi Beograjčani, da se igra v Ljubljani. Zdi se, da bo tudi Jugoslovanski nogometni Savez iz oportuniteti sprejel to tezo in določil Ljubljano za odigranje finala.

Zagreb, 2. avgusta. Včerajšnje prvo kolo tekme za kraljev pokal je bilo odigrano v Zagrebu, Beogradu in Ljubljani in se je končalo z zmago Zagreba, Beograda in Ljubljane. V drugem kolu, ki se igra prihodnjo nedeljo v Zagrebu in Beogradu, bo igral Zagreb proti Sobotici in Beograd proti Ljubljani.

Včerajšnja tekma med Zagrebom in Sarajevom se je izvršila z zmago 6:2 v korist Zagreba, v Beogradu med Beogradom in Splitom z rezultatom 6:0 v korist Beograda in v Ljubljani med Ljubljano in Osijekom z izidom 4:3 v korist Ljubljane.

## UBOGI UZUNOVIĆ

Beograd, 2. avgusta. Glede na vesti nekaterih listov, da namerava Uzunović kmalu odpotovati iz Beograda, da se sestane s Stjepanom Radićem in da pri tej priliki pojde v avdienco h kralju, je izjavil predsednik vlade Uzunović novinarjem: Eto, jaz ne nameravam v kratkem odpotovati. Vidite, da sem sam ostal v Beogradu. Treba bi bilo, da me vi novinarji obžalujete.

## Odprto pismo g. dr. Albertu Kramerju v Ljubljani

Ti si izvolil v svojem listu dne 27. julija t. l. pod naslovom »potrebna ugotovitev« me ne obdolžiti, da sem hodil svoja polja, ki so nezdravljiva za lojalnostjo napram lastni stranki in strankarsko disciplino. Očital si mi, akoravno sem občinski odbornik mesta Maribora, da sem skušal pred nekaj meseci stopiti v oficijelni stik z g. Radičem in da sem mu pisal pismo. Povdarjaš, da si se spoznal zaradi tega celo k pretnjam proti meni, katere pa niso nič izdale, ker sem bil pozneje celo na dveh kmetskih shodih.

Tvoj očitek izven v to, da sem jaz na ta način bil zastopnik dveh programov in da vsi tega ne morem biti več niti navaden član SDS, dočim sem iz vodstva stranke zaradi nesoglasja itak izstopil 24. avgusta 1924 v Rogoški Stani. Ključ celotno javnost za razsodnico, da sem jaz vsled tega prenehal biti član SDS.

Tvoj članek je meni krpa papirja in ni več. Z isto pravico kakor Ti, ključem jaz celo razsodna javnost za razsodnico, ali se ne bi bolj spodobilo za Tebe, da bi mene poslušal, ki si talajši in ki se še nisi podal na politično polje v mojem volilnem okrožju, ko sem jaz tamkaj skozi desetletja za napredek izbojeval vse množestevilne bitke za napredno stranko. Mene bode javnost tudi rekla, da imam jaz več izkušnje in lokalnega poznavanja razmer v tem okrožju nego Ti. Če bi se izvedel plebiscit med neodvisnimi razumniki, prepričan sem, da meni nikdo ne bi odrekel dobre volje glede mojega postopanja.

Ti mi nisi očital, da sem podzvel kakršnokoli akcijo proti organizaciji, katere soustanovitelj sem in kateri nisem manj žrtvoval nego Ti. Tebi zadostuje, da jaz hodim svoja polja, če s svojo glavo mislim in ne s Tvojo. Ti mi očitaš pismo, katero sem pisal enemu izmed prvih političarjev naše države, kateremu sme zaupati celo krona. Ti si zaupno pismo, o katerem ne bi bil mogel niti nič izvedeti, če bi Ti jaz ne bil istočasno poslal prepis tega pisma, sedaj porabil kot obtožbo proti meni, akoravno si moral v tem pismu čitati tudi stavek, da jaz zoper svojo stranko, katero sem ustanovil in kateri sem bil skozi dve desetletji predsednik ne morem in nečem zastopati in sicer, ker so njeni pristajši po pretežni večini idealisti. Ti prav dobro veš, da sem jaz storil ta korak ne za sebe, ampak v korist naroda in sobojnikov, katerih ne želim kakor Ti, izpostaviti verjetnosti, da od svojega dela ne bodo imeli zadostne zaradi izolacije naše skupine.

Vsej javnosti je znano, da sem jaz že pred štirimi leti z odobravanjem vseh patriotskih ljudi počel z akcijo za koncentracijo političnih sil. Razloček med menoj in Teboj v tem oziru je le ta, da po Tvojem mnenju sme biti ta koncentracija le pod Tvojim vodstvom, dočim za mene ni glavna stvar firma, nego stvar.

Ako govoriš o potrebi discipline glede mene, je to neokusno, če Ti ponovim, da sem hotel spraviti gotova vprašanja, ki so mojemu prepričanju odgovarjala, le v pretes, da se po demokratičnem principu in po diskusiji razbistrijo pojmi in da se pride do izhoda iz teške situacije. Ti si sam meni s pismom 1. decembra 1924 potrdil, da naju loči le to, kar se Tebi zdi pogrešno, ozirati se nazaj in glasno računati, da bi bilo le bolje, če bi se šlo drugače. Ti vidiš torej nedisciplino v tem, če kdo v najboljši veri misli, da to ni prav, kar Ti delaš in da bi moglo biti na drug način bolje. Nedisciplina je Tebi že, če se akademsko razpravlja o možnosti zboljanja. V petkovih številkah »Jutra« preteklega tedna si pisal, da je Svetozar Pribečević izjavil, da njegova organizacija v Srbiji ne nastopa povsod na lastno pest, ampak se veže od slučaja do slučaja z drugimi strankami. Jaz se nisem z nikomur vezal, toda Tebi je za poskus stika in akademične razprave s političarjem iz drugega tabora, zlasti z vodjo devetdesetih hrvatskega ljudstva, nedisciplin. Stajerci smo po Stanku Vrazu prežeti do vseh mišic s tolikim hrvatofilstvom, da boš v kamen ugrizel, če boš očital nedisciplino onim, ki so prepričani, da je nesreča za nas razmerje slovenske inteligence nasproti večini hrvatskega ljudstva, v katero smo prišli vsled nesrečnega toka političnih dogodkov.

## Slovenski sodniki zoper redukcijo draginjskih doklad.

Odbor društva slovenskih sodnikov je poslal vladni sledečo spomenico:

1. Če ima država kriti škodo, nastalo vsled letošnjih poplav, občiti društvo sodnikov kot krivca, da naj to škodo krije s svojimi prispevki samo en stan, ki je med materijalno najslabšeje — namreč uradniški stan.

2. Vse moderne države smatrajo kot kulturni postulat in obenem kot glavni in najtrdnější temelj lastnega državnega obstoja idejo o nezavisnosti sodnikov. Tudi naša država je to idejo svečano potrdila v svoji ustavi. Toda moralna in intelektualna nezavisnost zahteva materijalno nezavisnost. Moralne in intelektualne samostojnosti in nezavisnosti pa ni mogoče pričakovati od človeka, ki živi stalno v bednih materijalnih prilikah. Tudi sodniški stan ne sestoji iz samih moralnih herojev. Tudi sodniki so samo ljudje, katerih moralna odpornost ni brezkonečna in se utedne vsled prehude obtežitve nekoč zrušiti.

Članstvo društva slovenskih sodnikov je vedno upoštevalo potrebe države in bilo pripravljeno na patriotske žrtve. Toda ugotavljam, da naši sodniki od svetovne vojske dalje dobivajo plače, ki ne dosežajo eksistentnega minimuma. Ugotavljamo, da je večina naših sodnikov takih, ki nimajo zasebnega premoženja in so navezani edinole na svoje službene prejemke. Oni ne le da nimajo nobene mogočnosti postranskega zaslužka, marveč jim je ta po njihovem stanu in zakonu izrecno prepovedan.

Če pa že doseđanji dohodki sodnikov niso zadostni, da krijejo potrebe dostojnega žitja

Jaz bi Te popolnoma razumel, če bi Ti bil zapisal, da razni veliki interesi Tvoje okolice zahtevajo ugotovitev, da jaz zaradi zgoraj navedenega postopanja ne morem biti več član naših uradov a sešepaod porušu H. S. Str. 1. decembra 1924 naša stranka je svojimi odločitvami postavljena v pozicijo in na tej poziciji se mora biti. Jaz pa pravim, da pri anastičenem in nemogočem političnem položaju Slovencev ni pozicije za nikogar, na katero bi bil tako postavljen, da bi si ne smel iskati izhoda k zboljanju. Zgodovina mi bo dala prav!

Če boš s svojimi metodami z dobro stvarjo zmagal, Ti bom čestital, če boš pa propadel in upropastil druge, bode vzrok, ker nisi pripustil izkušenejšim ljudem priti do besede in si resno skrb dotičnikov v svoji aroganci proglasil za izdajstvo.

Če Ti to javno pišem ne zgodi se niti zaradi mene, niti zaradi Tebe, ampak zaradi načela, katero je kršeno in proti kateremu se mora dvigniti vsa pošena javnost brez razlike strank, ako na sebe kaj drži. Ti si se spustil v ljuto borbo z menoj, akoravno se jaz v borbi nisem nahajal. Napadel si me, akoravno se to, kar sem jaz storil, stranke sploh ne tiče. Ti si napadel mirnega človeka, ki je izjavil sporazumno s Tvojo organizacijo, da se naj ga dispencira strankarskega dela in ki je hotel uveljavljati se le od slučaja do slučaja z izvenstrankarskega in čisto patriotskega stališča. Ti si torej napadel ko politični borilec nekoga, ki sploh ni v borbi, niti s Teboj niti s Tvojo stranko in je ni hudega sluteč mislil, da sme to storiti, kar sme storiti vsak čestni pometalec brez nevarnosti napada. Vsak državljani je upravičen iti na javni shod, ki je vsakomur pristopen in tamkaj izpregovoriti besedo, katere je seveda podvržena kritiki. Ti pa mene nisi obsodil za to, kar sem govoril in o tem sploh ni bilo nikakega pretresa, ampak zato, da sem sploh šel med narod, kateri me je k nastopu povabil kot domačina in ki je hotel imeti korist od besed, ki jih je od mene pričakoval. Tega Ti nisi smel braniti ali prepovedati niti nobenemu članu Tvoje stranke, kvečjemu aktivnim volilnim članom, med katere jaz zadnja tri leta nisem spadal. Ti si kršil najprimitivnejše državljansko pravico, hoteč zabraniti svobodo izražanja misli človeku, ki ga narod smatra za svojega voditelja, kljub temu, da ni aktiven. Res je, da bi bil jaz, kakor sem tri leta molčal, mogel molčati še dalje in bi meni to tudi najprijetnejše bilo, kar se moje osebe tiče. Drugo vprašanje je, če smem jaz molčati, če narod od mene zahteva da govorim. Tebi se nič ni treba bati, da bom Tebi jaz vodo skalil na političnem strankarskem polju. Saj ne veš, ali se hočem sploh na politično polje podati, če bi tudi naprošen bil, kaj šele v nasprotnem slučaju! Napad na mene v takem položaju ni borba po načelih vojskovanja, ampak je brigantstvo, ki se ne more več obravnavati po načelih politike.

Tvoja izjava v »Jutru« glede mene se torej more priznati niti kot politični čin, ampak kot popolnoma meni nerazumljivo kršenje osebne pravice mišljenja in izražanja mišljenja. Če misliš, da se bom jaz skril pred Teboj v mišjo luknjo samo zaradi tega, da se bode potem samo Tvoj glas slišal po Jugoslaviji sem pripravljen tudi to storiti, če je narod s tem zadovoljen, toda poprej bom stavil na narod baš tozadevno vprašanje in ne bom sam nič ukrenil, česar ne bode odobrili zbor neodvisnih mož mojega volilnega okraja. Bilo bi prekomodno iti po Tvojem mgljavju iz javnosti iz čiste družbe, katero ljubim in katero hočem braniti ne zaradi sebe, ampak zaradi nje same, če bode hoteli. Najboljše bode torej, da se moja oseba, za katero se sploh ne gre, pusti popolnoma ob strani in da se lotimo stvari, ki je izvrševanja težkega položaja našega naroda. Na tem polju sem pa jaz z ozirom na interese našega naroda in njega svobodoljubnost in pravičnost tako siguren uspeha, da Ti moram reči, da je sploh le za Tebe vprašljivo, ali se boš še sploh smel kedaj prikazati v naših krajih med poštenimi ljudmi z ozirom na to, kar si proti meni brez vzroka zagrešil, ali zagrešiti skusil.

Dr. V. Kukovec.

Zato društvo slovenskih sodnikov z vso resnostjo in odločnostjo opozarja na neposredno pretečo nevarnost, ki jo utedne povzročiti redukcija že itak preskromnih službenih prejemkov, na nevarnost, od katere povzročena škoda ne bi bila v nobenem razmerju s škodami letošnjih poplav, na težko nevarnost korupcijske poplave v sodniškem stanu, ka-

lera škoda bi se z nobeno finančno operacijo ne dala več popraviti.

Zato Vas, gospod ministrski predsednik, društvo slovenskih sodnikov v njunem državnem interesu prosi, da blagovolite zaslavliti v ministrskem svetu ves svoj vpliv, da se uredba o redukciji draginjskih doklad čimprej zopet ukine.

## Reorganizacija našega prometa.

V razgovoru s sodelavnikom »Vremena« je minister za promet g. Vasa Jovanović povedal nekaj zanimivih podatkov o nameravani organizaciji našega prometa. Med drugim je rekel:

»Na seji gospodarskega komiteja ministrov je navedel minister za kmetijstvo neke podatke, iz katerih bi se dalo sklepati, da naši železniški tarifi znatno podražujejo blago. Jaz sem priznal, da so naši tarifi zares visoki. Toda kupna moč našega denarja se kljub dvigu dinarske vrednosti na borzi ni znatno povišala. Ta pojav opazujemo tudi na Češkem. Glede naših izdatkov smo mi navezani večinoma na lastno državo — meze, material itd. — v inostranstvu pa kupujemo prav malo. Zato nam dvig dinarske vrednosti ne koristi mnogo. Velik del nabav iz inostranstva pa dobivamo na račun reparacij, pri čemer se dvig dinarja tudi ne pozna mnogo. Zato tarifov ne moremo znižati.

Ministrstvo za promet je glede kritičnih stroškov navezano na sebe. Kakor hitro znižamo tarife, imamo deficit, ki ga ne bi mogli dolgo prenašati. Naša glavna skrb je, da uravnotežimo svoj proračun. Mi moramo najprej skrbeti, da pokrijemo svoje izdatke. Naš proračun znaša 3070 milijonov.

Ni točno, da bi se naša gospodarska kriza omilila, če znižamo tarife. Naše blago na svetovnem trgu ne more konkurirati, ker so cene naše proizvodnje previsoke. Kako naj konkuriramo z Belgijo, ki producira na zemljišči istega obsega trikrat toliko kakor naš kmet? Kako naj konkuriramo z Ameriko, ki prodaja svojo pšenico v Dubrovniku cenejeje kakor mi? Tudi če bi bil prevoz pšenice pri nas brezplačen, ne bi mogli konkurirati, ker so pri nas pridelovalni stroški previsoki. Sicer pa gre večina našega izvoza po vodni poti — 93 odstotkov — tam pa so tarife neznatni.

Kljub vsem težavam pa smo šli gospodarskim krogom na roko kolikor smo mogli. Leta 1925. meseca oktobra smo tarife znatno znižali. Takrat smo odpravili lomljeno računanje tarifov, kar pomeni znižanje za 15 odstotkov. Prej se je dogajalo, da je bilo treba plačati na 70 km dolgi progi manipulacijsko takso celo po trikrat. Danes so deležniše

trgovci dobrote znižane tarifa, če se vozi blago na večje razdalje. Sicer pa ima ministrstvo pravico, da dovoljuje v izrednih slučajih tudi specialne tarife. Tako je prevoz hrane za pasivne kraje znižan za 50 odstotkov. Tudi mlinška industrija uživa neke posebne ugodnosti.

Glavna naša skrb pa je reorganizacija naše uprave. Mi hočemo dobiti elastičnejši promet. Naša uprava je pretežka. Mi želimo čim manjše število oddelkov, a dati jim hočemo večjo samostojnost. Naše načelo je: Kolikor mogoče gosi promet in čim manj uprave. Nekaterim oddelkom bomo sploh vse upravne posle vzeli. Prometno ravnanje je zamiljeno kot glava prometa le za vodstvo velikih poslov, ki naj daje navodila in prevzame vso upravo, seveda poenostavljeno. Delokrog poslova bo natančno določen, tako da se ne bo treba pripraviti za vsako malenkost od najnižje do najvišje instance. Naš načrt bo gotov do konca oktobra.

Po tem načrtu ministrstvu ne bo treba več podpisovati brezpomembnih aktov. Minister se bo opiral na železniški svet, ki bo razpravljal o vseh prometnih potrebah. Z reorganizacijo uprave upamo prihraniti do 20 odstotkov upravnih stroškov. Takrat bomo začeli govoriti tudi o znižanju tarifov, prej ne.

Kakor je iz povedanega razvidno, tarifična politika ni vzrok gospodarske krize. V letih 1924/25 bili so tarifi znatno večji, a kljub temu je bil naš promet velik, tako da smo dosegli 3650 milijonov dinarjev prebitka. Promet je bil velik, ker smo imeli tedaj pri nas dobro železo, drugod pa ne, in smo zato mogli konkurirati. Sedaj gre to težje, ker so pridelovalni stroški previsoki.

Tudi tujski promet pospešujemo z značajmi olajšavami. V tej sezoni je prišlo v Dalmacijo okoli 70.000 Nemcev, ki imajo pravico do polovične vožnje, če ostanejo pri nas vsaj 2 tedna. Deloma pa tudi na to, da uvedemo na železnici četrti razred, da bo tudi siromašnejši svet lažje in cenejeje potoval.

Tarifi bodo torej ostali zaenkrat neizpremenjeni in izvedla se bo reorganizacija uprave. Od reorganizacije je odvisno tudi kasnejše znižanje tarifov.

## Politične vesti.

— **Proti dr. Ninčicu** je ostro nastopil zadnji »Politički glasnik«, ki velja tudi kot glasilo notranjega ministra Maksimovića. List pravi, da je naša zunanja politika vsled nesposobnosti dr. Ninčice na celi črti deficitarna. Zlasti pa glede Albanije, kjer smo izgubili prav vse prejšnje pridobitve. Vsi ti neuspehi naše zunanje politike so po mnenju lista krivda dr. Ninčice, ki je igrača v rokah Mussolinija in dr. Beneša. — Nas prav veseli, če končno tudi Beograd spoznava zavoženost naše zunanje politike, bojimo se pa, da Beograd niti sedaj ne bo spoznal pravega vzroka negativnosti naše zunanje politike. Ni kriva samo oseba dr. Ninčice — dasi je v njej vsekakor velik vzrok naših neuspehov, temveč glavna krivda leži v sistemu, ki niti ne spoznati, da mora naša država voditi južnoslovensko, ne pa samo srbsko politiko. Tudi ne zastopuje, če bi se izvršila samo sprememba v osebni ministru, temveč vse naše zunanje ministrstvo je treba preurediti tako, da se bo tudi v njegovem osebju videlo, da je to ministrstvo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ne pa samo povečano ministrstvo predvojne Srbije. Tudi iz zunanje ministristva mora izginiti centralizem. Samo v tem je rešitev za našo zunanjo politiko.

— **Dr. Beneš in afera Gajda.** V raznih izjavah je obdolžil obtoženi general Gajda vnanjega ministra dr. Beneša, da je on kriv gonje proti njemu. Na to predbacivanje odgovarja dr. Beneš preko češkega tiskovnega urada: »Kar se tiče afeze Gajda, izjavljam kategorično, da nisem pri tej aferi nič udeležen. To povem svojim prijateljem v pomirjenje, nasprotnikom pa zato, da bodo v svojih polemikah umerjenejši. Za afero sem zvedel šele, ko so mi uradno sporočili, da je dobil general Gajda daljši dopust. Na javne napade in polemike v neklih časopisih, ki so surovi, netaktni in nekorektni, nisem hotel odgovorjati. Bom pa odgovoril v prikladen trenutek in predložil tudi potrebne dokumente. Takrat bo javnost videla, kdo zastruplja naše politično življenje.«

— **Ruske podpore za štrajkajoče rudarje v Angliji.** V angleškem parlamentu so te dni obširno razpravljali o rudarskem štrajku Angleška vlada je izjemno stanje, ki je bilo proglašeno v začetku štrajka, še za en mesec podaljšala. Ta sklep je izzval pri delavski stranki veliko ogorčenje in Mac Donald ga je imenoval »ramoto in razžalitev za celo državo«. V nadaljnji razpravi je govoril minister za notranje zadeve Jonson Hicks o podpiranju ruskega komunističnega štrajka rudarjem v Angliji. Za angleške rudarje je ruski rudarski strokovna organizacija 22. maja 274.551 funtov, 1. junija 42.239 funtov, 3. junija 34.511 funtov in 9. junija 28.826 funtov. Ukrajinske konzumne zadruge so poslale 2. junija 1070 funtov in agrarne zadruge dne 31. maja 2700 funtov. O razmerju med dne 31. maja povedala mnogo angleško diplomatska »modra knjiga«, kjer bodo objavljena poročila o stikih med komunistično organizacijo in Anglijo in tretjo internacionalo v Moskvi.

— **Alarmantne vesti iz Rusije.** Poljski listi poročajo, da namerava iz političnega vodstva komunistične stranke izključiti Zinov-

jev aktivno nastopiti proti vladajoči struji. Komunistična opozicija je mnenja, da ima po zadnjih sklepih večine in po izključitvi Zinovjeva popolno akcijsko svobodo. Opozicija namerava baje več odličnih članov sedanje vlade s silo odstraniti z vodstva stranke. Na svojo stran je dobila opozicija po zatirjanju poljskih listov tudi več generalov rdeče armade, tako da se je bati državljanske vojne.

— **Naslednik Dzeržinskoga.** Za predsednika znane »Čeke« je imenovan ljudski komisar Unsicht.

— **Fašizem na Češkem.** Kakor poroča prški dopisnik »Secola« svojem listu, je odgovoril general Gajda na dopisnikovo vprašanje, kako da stoji s fašizmom na Češkem: »Stroj se giblje in vsak dan se javljajo novi pristajši. Danes jih je že na tisoče. Demokracija bo deželo uničila. Mi pa tega ne bomo dopustili. Mi bomo nastopili pravočasno.« Na vprašanje, kdaj se bo to zgodilo, je rekel Gajda: »Kdo naj to ve? Morebiti prej, morebiti pozneje. Narod je top, sposoben pa je za nagel udar. Na vsak način se bo fašizem na Češkem v dveh letih silno razvil, čeprav se dr. Beneš upira.«

— **Briand in Vandervelde za brezpogojen vstop Nemčije v Zvezo narodov.** »Radioagencija« poroča, da sta se Briand in Vandervelde na zadnjem sestanku sporazumela, da se na noben način ne sme dovoliti zopetne odložitve vstopa Nemčije v Zvezo narodov, ker bi bila drugače resno ogrožena v Locarno začetna politika. Briand je uveren, da ne bo v septembru nobenih težkoč za sprejem Nemčije v Zvezo narodov, ker se je Brazilija umaknila, Španija pa hoče z vetom proti vstopu Nemčije prirediti sebi stalno mesto v Svetu Zveze narodov. Pariz in London sta tudi že storila potrebne korake v Varšavi, da tudi s poljske strani ne bo nobenih ovir za sprejem Nemčije v Zvezo narodov.

— **Obsojenji avtonomisti v Alzaciji.** Kakor poroča »Petit Parisien«, je sodišče obsodilo učitelja Charpentiera in carinskega uradnika Eheringerja na premesitve s sedanjih njihovih službenih mest in vsakega na 300 fr. globe, ker sta podpisala znani avtonomistični proglas.

## Kratke vesti.

**Zavezniška vojaška kontrolna komisija v Berlinu** bo najkasneje koncem septembra opravljena. Oficirji komisije so že dobili nalog, da najdejo drugod službo.

**Belgarski kralj Boris** je se zaročil z italijansko princezino Giovanno.

**Sedanji ameriški predsednik Coolidge** misli pri predsedniških volitvah l. 1928. znova kandidirati.

**Avstrijski prosvetni minister dr. Rintelen** je izdal novo šolsko naredbo. Vest pomeni, da je bil med vlado in socialnimi demokrati dosežen sporazum.

**Proti kralju Vahabitu Hu Sandu** se je pripravljala zarota, ki je bila pravočasno odkrita. Vsi zarotniki, sami sorodniki kralja, so bili takoj umorjeni. Vzgleđ Kemala paše je torej učinkoval tudi na Hu Sanda.

## Veličastna manifestacija v Kranju.

V nedeljo, 1. avgusta t. l. je doživela gorjanska prestolnica Kranj izreden dogodek. Velikemu našemu kralju in narodnemu heroju kralju Petru I., se je odkril prvi spomenik, ki je sploh v Sloveniji posvečen kralju Petru.

Umevno je, da se je ob tej priliki zbrala v Kranju številna publika iz vseh krajev, ki je dajala slavnosti poseben značaj.

**Mrzlično pričakovanje Nj. Vel. Veličanstva.**  
V nedeljo so bile vse misli meščanov Kranja in posetnikov iz vse Slovenije ter ostale države posvečene prihodu Nj. Vel. Veličanstva. Ze ob 11. se je zbrala na trgu pred Narodnim domom v Kranju številna množica iz Kranja ter ostalih krajev Slovenije.

Ob mrzličnem pričakovanju množice je planila med njo okoli pol 12. vest:

»Kralj prihaja!«

Med špalirjem mnogobrojne publike in vojaštva je pridrdral kraljev osebni avtomobil z Bleda, v njem pa Nj. Vel. kralj Aleksander I. v generalski uniformi in kraljica Marija v kroju slovenske blejske narodne noče.

Ob vходу v park je pozdravil visoko kraljevo dvojico g. mestni župan g. Ciril Pirc. Nj. Veličanstvi kralj in kraljica sta se podala na tribuno, kamor se jim je iz do 20.000 številne množice glasil viharen klic »Zdravo, Slava, živel!« Nato je stopil na govorniško tribuno, občinski svetnik mesta Kranja g. Fock, ki je v svojem vznemljenem slavnostnem govoru poudarjal velike zasluge kralja Petra I. Osvoboditelja za državo in narod ter je nato ukazal dvigniti zaveso novega spomenika kralju Petru I. Pred očmi kraljevske dvojice in visoke ter številne publike je padel zastor in pokazal se vsem zahtevam okusa odgovarjajoč in izredno lepo izdelan spomenik z napisom: Našemu velikemu

Osvoboditelju Kralju Petru I. Množice pa se je polastilo frenetično vzklikanje. Nj. Vel. sta si ob tej priliki morali utisniti v svoj spomin krasno panoramo mnogobrojnih narodnih noč, članov »Sokola« in »Orla« ter raznih drugih prosvetnih narodnih društev.

Odkritje spomenika se je vršilo v izredni harmoniji. Kip je izdelal akademski kipar Kos, kip predstavlja izredno umetniško vrednost. Po odkritju so pred spomenikom govorili številni zastopniki raznih narodnih in drugih korporacij kakor Orla, Sokola, jugoslovanske Matice, Narodne Obrane, Soče, ženskih organizacij itd. Končno je spregovorilo sam

Nj. Veličanstvo kralj.

Poudarjal je, da po zgledu kralja Petra I. storimo vsi svojo dolžnost in se stavimo domovini na razpolago. Nato se je zahvalil za pozdrave in pozdravil vse navzoče.

Poleg kralja so se pri odkritju nahajali tudi finančni minister dr. Ninko Perić, veliki župan dr. Baltić, zastopnika mestne občine ljubljanske gerenta Turk in Likozar ter finančni delegat dr. Savnik. Kralj in kraljica sta v razgovoru z dvorno damo gospo Frano Tavarjevo, generalom Hadžićem in živkovičem ter z ostalimi posvetila mnogo zanimanja Sloveniji in njenim naravnim krasotam. Po končanih slavnostnih govorih se je vršilo pred kraljem defiliranje armade ter vseh ostalih organizacij.

Finančni minister dr. Ninko Perić je izjavil pri zakuski popoldne v Narodnem domu, da mu Slovenija zelo ugaja, da se bo vrnil za par dni na Bled, nato pa bo odšel v Dobro. O priliki je izjavil novinarjem: »Veste več kot jaz!«

Popoldanske zakuske so se udeležili vsi odličnejši gostje.

## Ljubljanski velesejem.

Pokrajinska razstava »Ljubljana v jeseni« pod pokroviteljstvo Nj. Vel. Kralja Aleksandra od 4. do 13. septembra 1926.

Našo belo in ponosno Ljubljano, gospodarsko in kulturno središče Slovenije diči njen velesejem. Ustanova ljubljanskega velesejma ni poklicana samo da pospešuje razvoj industrije, obrti in trgovine, marveč so njeni cilji dalekosežnejši. Važna točka njenega programa je pospeševanje našega kmetijstva. Vsaj se velik del našega prebivalstva živi od obdelovanja rodne grude in naši največji ter najpomembnejši intelektualci so povečini rojeni kmečki sinovi.

Program ljubljanskega velesejma pa s tem še ni izčrpan. Ta, za Slovenijo velepomembna inštitucija stremi za tem, da med nami povzroči razumevanje in ljubezen do prirode, športa tehničnih iznajdb in umetnosti. Del svoje načrta izvede velesejemna uprava s svojo letošnjo Pokrajinsko razstavo »Ljubljana v jeseni«.

Razstava bo prirejena na prostoru velesejma in sicer se bo uporabila vse velike paviljone, v katerih bodo posamezne razstave tvorile celoto zase.

V paviljonu »E« bo nameščena Kmetijska razstava, ki obsega:

1. Strokovno poučni oddelek, kjer bodo zastopane vse stroke kmetijstva, poljedelstva, travništva, planšarstva, živinoreje, podkovstva, mlekarstva, in sirsarstva, vinarstva, kletarstva, sadjarstva, agrarne operacije in melioracije, ter kmetijska književnost.
  2. Mlekarstvo. Tu bodo razstavljeni mlekarški izdelki, surovo maslo in sir. Mlekarstvo orodje in stroji.
  3. Kmetijski stroji in orodje.
  4. Buteljka vina iz slovenskih gor, nova in stara od l. 1917 naprej ter šampanjec.
  5. Dne 5. septembra se vrši na sejmistični razstavi plemenskih konj. Zastopani bodo najboljši žrebi, kobile in žrebata, zaskočene kobile in 2 do 3 letne žrebice.
- Za najboljše predmete in živali so določene številne denarne nagrade, diplome in priznanja.
- Kmetijsko razstavo organizira poseben odbor v zvezi z Kmetijsko družbo.

»Paviljon »F«: Avtomobili in Radio - aparati. Razstava ima namen nazorno predložiti interesentom najmoderneje tipe avtomobilov in radio-aparatur. Z ozirom na vsevečji pomen ki ga zavzema radio v gospodarskem in kulturnem življenju današnjega časa je treba, da se temu izum ugleda pot v najširše kroge naroda. Radio aparat je dobrodošel prijatelj tako posamezniku, kakor tudi družbam v dolgi zimski večer. Razstavo organizira ljubljanski Radio klub.

Paviljon »G« obsega poljedelske stroje in orodje, mlekarstvo, vinarstvo, čebelarstvo in mlekarstvo orodje.

V paviljon »H« bo nameščena industrija in sicer: tekstilna, konfekcijska, kožuhovina-perilo, keramika, usnje, konfekcijska usnja, kemična industrija, kolarstvo, sedlarstvo itd.

Paviljon »I« bo obsegal naše Umetno vrtnarstvo. Vsi večji ljubljanski trgovski in umetni vrtnarji so se združili in priredijo to razstavo, ki bo prva v tako velikem obsegu. Ljubljano do cvetja je našemu narodu lastna. O tem pričajo cvetoči nageljni in rožmarini na oknih naših kmetijskih hiš, kar tvori slovensko posebnost. Le v mestih se ta lepa navada, ki kaže o srčni kulturi, rada pozabi. Zato je lepo in kulturno delo, če ta čut znova pozivimo in poglobimo v vrtnarsko razstavo.

V paviljonu »K« bo Umetniška razstava, ki se pripravlja z večjim sodelovanjem ekspertov umetnikov, odnosno z umetniškim odborom. Po dolgem času bo dana prilika združiti v nadvse zanimivi reviji novejša dela skoraj vseh-slovenskih umetnikov. Javnost se bo zamogla seznaniti z vsemi smernicami in strujami v umetniškem ustvarjanju Slovencev zadnjih let.

V složenem krogu nastopa starejša generacija Savanov z Mladini in najmlajši impresionisti, neopresionisti, ekspresionisti in v resnici konstruktivisti najmlajših veroizpovedanj. Olja, Tempere, pasteli, akvareli, risbe, grafika vseh možnih tehnik, silhuetni reg, kiparska dela v mavcu, kamnu, bronu, lesu itd. Nadalje plakati, male plasti-

ke, projekti arhitektov, vse to bo združeno v harmoničen pregled umetnostnega udejstvovanja in ustvarjanja Slovencev.

Paviljon »L«: obsežna in preurejena Higijska razstava, ki je razdeljena v oddelke, ki so urejeni po strokah odnosno panogah medicine. Ker je namen razstave predvsem propagandni in poučen, je zastopana v glavnem profilaktična veja medicine.

Dne 8. in 9. septembra se vrši Mednarodna razstava psov vseh pasem pod pokroviteljstvom Nj. Vel. Kralja. Razstavo priredi Jugoslov. kinološki Savez. Razstavljenih bo približno 700 najlepših plemenskih psov. Visoka častna, specialna in državna darila bodo priznanje najboljšim gojiteljem te lepe in koristne živali.

Ugodnosti obiskovalcem. S permanentno legitimacijo, ki se dobi za Din 30 v vseh večjih denarnih zavodih, prometnih društvih, pri trgovskih in kmetijskih organizacijah v celi državi, se zamore uporabiti ugodnost polovične vožnje na vseh osebnih in brzo-vlakih. Pri odhodu v Ljubljano kupite celo vozno karto, ki Vas upravičuje do brezplačnega potovanja nazaj. Legitimacija Vas upravičuje do poljubnega večkratnega brezplačnega vstopa na razstavišče.

Dnevna vstopnica, ki velja za enkratni obisk, stane Din 10 se dobi pri vseh velesejskih blagajnah.

Znižana vizumska taksa, znatno znižane žel. tarife v Italiji, Avstriji, CSR in Madjarski.

Tvrde in »Kmetijska razstava«.

Uprava ljubljanskega velesejma priredi od 4. do 13. septembra 1926. veliko Pokrajinsko razstavo »Ljubljana v jeseni«, katere glavni in najvažnejši oddelek tvori posebna kmetijska razstava v paviljonu »E«. Ta razstava bo obsegala strokovno poučni oddelek, kjer bodo zastopane vse stroke kmetijstva kot poljedelstvo, travništvo, kletarstvo, sadjarstvo, agrarne operacije in melioracije, kmetijska književnost. Nadalje mlekarstvo, kmetijski stroji in orodje, buteljka vina, čebelarstvo, živinoreja, vrtnarstvo itd. Razstavo vodi Kmetijska družba v Ljubljani.

Interesentom-kmetijcem nameravamo predložiti v velikem obsegu vse važne stroje in orodje za navedene stroke. V poštev pridejo poljedelski stroji in orodje, vinogradniško

## Henry Ford o organizaciji železnic.

Ve nekom svojem članku prihaja Ford do interesantnih zaključkov glede organizacije železnic.

Fordovo podjetje sicer ne namerava kupovati železnice, vendar bi bilo moralo radi svojih, vedno bolj se razširjajočih tovarn v Detroitu kupiti ob železnici, ki vodi iz Toledo v Detroit, nekatere zemljske parcele, tako, da se mu je bolj izplačalo kupiti vso železnico. Ta železniška proga je bila preje zelo nerentabilna in so bile njene delnice že na prodaj po 30-40 odstotkov nominalne vrednosti. Ford je podjetje kupil za 5.000.000 dolarjev, to je za okrog 60% nominalne vrednosti, čeprav bi jo lahko dobil tudi ceneje. »Cena pa se je nam zdela primerna in mi plačujemo le take cene, ki se nam zde primerne.«

Pri prevzetju železnice je Ford postavil sledeče principe: 1. Popolno neodvisnost od kontrole kakke banke. 2. Močan promet s Fordovimi izdelki, ki jih je Ford sicer tudi prej pošiljal po železnici, katera pa ni nudila v takratnih rokah nikakih ugodnosti. Sedaj znaša promet s Fordovimi izdelki po tej železnici 50% prometa, toda ta polovica je daleko višja kakor popreje ves promet. 3. Priključenje na vse glavne proge.

Ovire pa so bile sledeče: 1. Popolnoma demoralizirano osebje. 2. Nezaupanje občinstva in prevoznikov. 3. Nezadostna linija, ki se nikjer ni pričela in nikjer končala. 4. Vozni park, ki je bil že primeren za prodajo kot staro železo.

Sedaj so vse ovire premagane. Z energijo je Ford iz kaosa ustvaril solidno železnico, ki je v letu 1925. vrgla dva in pol milijona čistega dobička, torej polovico kupne cene.

Ti uspehi so bili doseženi le s spretnimi in učinkovitimi sredstvi, kakor s prenovitvijo železnice, zvišanjem plač osebju, ki pa

orodje, umetna gnojila, čebelnjaki, panji ter čebelarstvo, vrtnarsko orodje, mlekarški stroji, sedlarski izdelki, vozovi itd. Za ta del razstave je določen poseben prostor v paviljonu »E« in »F«, kjer se bo nahajal del strojev tudi v obratu. Da bo ta razstava čim lepše izpadla, je sklenila velesejemna uprava nuditi zainteresiranim tvežkam največje ugodnosti na najemninah. Želimo, da se prijavijo vse tvežke najkasneje do 5. avgusta t. l. in točno navedejo koliko prostora potrebujejo in kaj nameravajo razstaviti. Vse razstavno blago uživa ugodnost polovične blagovne tarife na železnicah.

Uprava ljubljanskega velesejma uljudno pozivlja vse v navedene branje spadajoče tvežke, da se polnoštevilno odzovejo našemu vabilu.

**Avtomobili v »Ljubljani v jeseni«.** O priliki velike Pokrajinske razstave, ki se vrši od 4. do 13. septembra 1926 na prostoru ljubljanskega velesejma, se priredi v posebnem paviljonu tudi specialno razstavo avtomobilov, motornih koles, koles, pneumatike in potrebnih. Uprava ljubljanskega velesejma nudi vsem razstavljalcem te stroke največje ugodnosti pri najemninah. Uljudno pozivamo vse zainteresirane tvežke, da najkasneje do 5. avgusta 1926 prijavijo in natančno navedejo, koliko prostora potrebujejo. Razstavljalcem je dovoljena polovična vozina za prevoz razstavnega blaga. Inozemsko blago uživa na carini iste ugodnosti kot za običajni velesejem.

**Radio-razstava.** Od 4. do 15. septembra t. l. se vrši na prostoru ljubljanskega velesejma velika Pokrajinska razstava, katere poseben oddelek tvori pregledna Radio-razstava. To razstavo aranžira Radio-klub v Ljubljani, ki se bo potrudil za strokovno izvedbo.

Uprava velesejma je namenila prepustiti vsem tvežkam radio branje poseben prostor po najnižji ceni na razpolago. V poštev pridejo radio-aparati, sestavni deli in potrebnosti. Ker je zanimanje veliko in prostor omejen, se naproša vse interesente, da se z obratno pošto najkasneje pa do 5. avgusta prijavijo in navedejo, kaj nameravajo razstaviti in koliko prostora potrebujejo. O priliki razstave bo podana možnost v večernih urah aparate praktično demonstrirati interesentom.

je moralo tudi temu primerno delati in pa s tem, da se je pričelo proti občinstvu dostojno postopati, kakor tudi proti osebju.

Obratni stroški železnice znašajo sedaj le 60% dohodkov.

Ford je odstranil iz železniške uprave vse nepotrebno birokratsko navlako, zato pa je plačal vsakega nastavljenca dobro, ne manj, kakor 6 dolarjev dnevno. Pravni oddelek, ki je veljal železnico preje 18.000 dolarjev letno, je odpravljen. Odškodnina se daje sedaj na licu mesta brez sodnijskih potov in znašajo skupni stroški le 1200 dolarjev.

Ves vozni park je prenovljen. Dobro delo se more izvrševati le z dobrim orodjem v snažni okolici.

To niso postranski faktorji, nego osnovni principi, ki dvigajo voljo do dela, kar je ravno tako važno kot princip mezd.

Vse moro delati. Ničče ne postopa okoli in samo ukazuje. Če se mora vršiti kako delo, ga izvrši tisti, ki ga more. Ljudje so zato plačani, da delajo, ne da debatirajo o pravih. Tudi nimamo nikake starostne lestve. Mesto se da onemu, ki je najbolj zmogel.

Stara poslovna praksa se ne odpravi tako kmalu. Vsako privatno podjetje se mora pa voditi tako, da plačuje visoke mezde in da služi splošnosti kolikor mogoče poceni.

**Poslovna načela Henry Ford.**

Znani ameriški industrijalec in posestnik ogromnih kapitalov Henry Ford objavlja v raznih ameriških in drugih časopisih, med njimi tudi v dunajski »Neue Freie Presse«, serijo zanimivih člankov, v katerih razmotri-va razmerje med delom, plačo in ceno ter prihaja do interesantnih zaključkov.

Ford izjava: Med pojme meza, delovni čas, dobiček in cena se je vrnila velika zmeda in sicer zato, ker hoče skoro vsak,

že razkriži to po celem svetu. Oni dan je izdelal kočijaz Jona iz lesa močnika: če ga potegnesh za nitko, pa napravi nedostojno kretnjo... Pa se Jona prav nič ne baha s tem. Sploh... Francozi mi niso všeč. Ne mišlim vas, ampak... tako splošno... Nenraven narod! Na zunaj so še nekam ljudem podobni, živijo pa kot psi... Vzemimo, na primer, zakon. Pri nas je tako: oženih se, pa se držiš žene in — konec besedi, pri vas pa vrag vedi, kako je ta reč. Mož sedi ves dan v kavarni, žena pa navabi polno hišo Francozov in pleše z njimi kankan.

— To ni res — je planil Sampun, ki se ni mogel več obvladati: — V Franciji je družinski princip visoko v časti.

— Saj poznamo ta princip! Sram vas bodi, da ga branite. Čisto nepristransko vam povem: svinje so, prave pravice svinje... Nemcem moramo biti hvaležni, da so jih pobijali... Zares, hvaležni jim moramo biti... Bog jim daj zdravje...

— Če je tako, monsieur — pravi Francoz, ki je s plametimi očmi skočil pokonci. — potem pa res ne razumem, zakaj me še držite v službi, če sovražite Francoze?

— Kam pa naj vas denem? — Odslovite me in jaz odpotujem v Francijo. — Ka-aj? Kdo vas bo pa pustil v Franciji? Saj vi ste vendar izdali svojo domovino. Enkrat vam je Napoleon velik človek, drugič zopet Gambetta... Sam vrag se spozna v vas!

— Monsieur! pravi Sampun francoski ter stiska in mečka servijeto v rokah. — Moj največji sovražnik ne bi mogel bolj žaliti mojega čustvovanja kot ste to storili vi. Med nama je vse končano!

In Francoz tragično zakrili z rokami, položil spodobno servijeto na mizo ter dostojanstveno odide.

Tri ure kasneje je izmenjala služinčad namizno posodo in podaje obed. Kamišev sedi sam za mizo. Ko je izpil čašico žganja, se mu hoče klepetati. Kramljaj bi rad, pa nima poslušalca...

— Kaj počne Alfons Ljudovikovič? — vpraša lakaja.

— Svoje stvari spravlja v kovčeg.

— Meša se mu, Bog mi je pričal! — pravi Kamišev in gre k Francozu.

Sampun sedi v svoji sobi na tleh ter z drgetajočimi rokami spravlja v kovčeg perilo, duhteče steklenice, molitvenike, naramnice, ovratnike. Vsa njegova dostojna postava, kovčeg, postelja in miza izdajajo ženski okus. Iz velikih, modrih oči mu kapljajo debele solze v kovčeg.

— Kam pa vi? ga vpraša Kamišev, potem ko ga je nekaj časa ogledoval.

Francoz molči.

— Odpotovati hočete? nadaljuje Kamišev. — No prav, kakor veste... Zadrževati vas ne smem... Samo to se mi zdi čudno, kako mislite potovati brez potnega lista? Zares se vam čudim! Saj vendar veste, da sem izgubil vaš potni list. Nekam sem ga vtaknil med papirje in izgubil se je. Pri nas pa je stalo, kar se tiče potnih listov, še pet verst daleč ne pridete, pa vas pograbijo.

Sampun dvigne glavo in neverno gleda Kamiševa.

— Da, da... Boste že videli! Na obrazu vam bodo brali da nimate potnega lista in takoj vas bodo vprašali: Kdo pa ste, gospod? Alfons Sampun! Poznamo mi takele, Alfonse

Anton Čehov:

## V tujini.

Posestnik Kamišev sedi v nedeljo opoldne doma v obdobju za razkošno obloženo mizo in polagoma zajtrkuje. Poleg njega sedi pri mizi snazen mladko-obrit starček, Francoz Kamiševu vzgojitelj in je bi nekoč pri obnašanju, dobri izgovorjavi in plešu. Postali poročniki, je ostal Sampun kot nekakšna guvernantka moškega spola pri hiši. Dolžnost bivšega vzgojitelja niso težavne. Mora se dostojno oblačiti, prijetno dišati, poslušati posebno besediljenje Kamiševa, jesti, piti, spaliti — in drugega menda nič. Za vse to pa li — in dobiva hrano, stanovanje in neopredeljeno plačo.

Kamišev je in pri tem besediči kot po navadi.

— Tristo vragov! — kolne posestnik in si briše solze, ki mu jih je izvalila gorčica. Na debelo namazana na kosu gnjati. — Uf! V glavo in v vse sklepe mi je vdarilo. Tista vaša francoska gorčica ne bi učinkovala tako, pa če bi je pojedel celo skodelico.

— Nekateri imajo radi francosko, drugi pa rusko, — izjavi Sampun skromno.

— Ničče nima rad francoske razen Francozov samih. Francoz pa tudi pojé vse, kar mu daš: kuščarja, podgano, še ščurka, br! Vam naprimer ta-le gnjat ni po godu, ker je ruska, če bi vam pa kdo ponudil pečeno steklo in dejal, da je to francoska jed, pa bi ga takoj jeli griziti in žvečiti. Po vašem je vse slabo, kar je ruskega.

— Tega nisem rekel.

— Vse, kar je ruskega, je slabo, francosko pa — se tre žoli! Po vašem sploh ni lepše dežele na svetu od Francije, po mojem pa — no, kaj pa je pravzaprav Francija, odkrito povedano? Košček zemlje! Pošlji tja našega ispravnika\*, čez mesec dni bo zaprosil za premostitev, češ, da se še obrniti ne more. Vašo Francijo se lahko v celoti prepotuje v enem dnevu, pri nas se pa voziš in voziš in nikjer ni ne konca ne kraja...

— Da, monsieur, Rusija je ogromna zemlja.

— Saj to je ravno! Po vašem sploh ni bolj-ših ljudi od Francozov. Učen, pameten, narodi Civilizacija! Saj ne rečem, Francozi so vsi učen, olikani... to je res... Francoz bo pravčasno ponudil stol, rakov ne bo je-del z vilicami, na tla ne bo pljuval, je pač tako ustvarjen, nima tiste žilice v sebi! Ne morem vam prav povedati, no, kako bi že to izrazil, Francozu nedostaje nečesa takega... nečesa... (pri teh besedah tleska s prsti)... juridičnega. Spominjam se, čital sem neke, Vaša pamet je pridobljena iz knjig, dočim je nam pamet prirojena. Če bi Rusi izobrazili v vedah, mu še vaši profesorji ne bi bili kos.

— Mogoče — je skoro nehoče dejal Sampun.

— Nič mogoče — gotovo! Nikar se ne mr-dajte, resnico govorim. Ruski razum — je iz-najdljiv! Samo to je, ne dajo mu, da bi se razvijal, in pa bahati se ne zna. Odkrije kaj novega, pa polomi, ali pa da otrokom za igra-čo. Francoz pa odkrije kakšno malenkost in

\* Politični uradnik.



# Dnevne vesti

## VOLILNI IMENIKI ZBORNICE ZA TRGOVINO, OBRT IN INDUSTRIJO V LJUBLJANI.

K. notici »Trgovcem v Ljubljani in okolici v vednost, ki so jo priobčili nekateri ljubljanski dnevniki, pripominjamo, da smo se informirali pri zbornici ter ugotovili, da so ušle v zbornici volilni imenik one tvrdke, ki imajo vse predpogoje za aktivno volilno pravico. Ker pa volilna uredba striktno predpisuje, da za volilno pravico ne zadostuje samo obrtna pravica, temveč je treba, da ima dotičnik že predpisan tudi pridobinski davek, so seveda izpadle pri uvrščanju v volilni imenik one tvrdke, pri katerih manjka ta pogoj, odnosno o katerih zbornica do sestave volilnega imenika od davčnega urada še ni dobila obvestila o izvršenem davčnem predpisu. Pred predpisa pridobitve bi se volilec tudi ne mogel uvrstiti že iz tega, ker je predpisan za vsako kategorijo določen znesek pridobitve, katerega je treba volilni komisiji prej znati, da ve, v katero kategorijo volilec spada. Toliko v opozoritev interesantom radi morebitne reklamacije. Opozorjamo pri tej priliki, da mora vsak, kdor reklamira, priložiti reklamacijo med drugim tudi potrdilo davčnega urada o predpisani pridobitvi v smislu člena 10. odstavka tretji volilne uredbe.

— **Upokojevec inšpektorjev pri prosvetnem oddelku v Ljubljani.** Ker se glede upokojitve inšpektorjev pri prosv. oddelku v Ljubljani dr. Beuka in Westra širijo napačna politična ali osebna domnevanja, podajam sledeče pojasnilo, kakor sem ga bil izvedel ob svojem obisku pri ministr. prosvete v Beogradu pretekli torki in sredo. Po proračunu za leto 1926-27 bi moglo biti v vsej državi samo 6 prosvetnih inšpektorjev, ki so uvrščeni v I. kategorijo, 3. skupino, a dejansko jih je 14. V Sloveniji bi po proračunu mogel biti samo eden, a dejansko so štirje (dr. Beuk, dr. Lončar, dr. Poljanec in Wester). Zato je prosvetno ministrstvo upokojuilo osem prosvetnih inšpektorjev, med njimi tudi dva slovenska, a druga dva sta ostala, ker je dr. Lončar kot ravnatelj Narodnega muzeja v Ljubljani plačan iz te postavke, a dr. Poljanec ima službo in plačo kakor odpade na Slovenijo po proračunu. Končno omenjam, da se išče izhod, po katerem bi oboje imenovala inšpektorja ostala dalje v svojih službah, kar upam, da se zgodi, ker sta potrebna za redno uradovanje. — Prosvetni inšpektor dr. Dragotin Lončar.

— **Čevlji za železniško osebje.** Prometno ministrstvo je sklenilo dobaviti za železniško osebje 1295 parov čevljev. V to vrsto je odobren večji kredit.

— **XXXVII. velika skupščina »Družbe sv. Cirila in Metoda«** v Ljubljani se vrši letos dne 1. septembra v Rogoški Slatini. Družbino vodstvo je vložilo prošnjo za polovično vožnjo. Upamo, da nam letos te ugodnosti ne odrečejo. Vse C. M. podružnice vlnodno prosimo, da naznanijo družbinemu vodstvu delegate, če že niso to storile. Podroben spored objavimo pozneje. Vse rodoljube že sedaj vlnodno vabimo na naš kulturno obrambeni kongres.

— **Kmetijsko-gospodinjstva Sola Kmetijske družbe v Marjanišču v Ljubljani.** Začetkom oktobra t. l. otvori kmetijsko-gospodinjstva Sola v Marjanišču svoj petindvajseti tečaj, ki bo trajal enajst mesecev, t. j. do konca avgusta 1927. V tem zavodu se poučujejo kmetjska dekleta teoretično in praktično v kuhanju, živinju, pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu in drugih predmetih, katerih znanje je nujno potrebno vsaki gospodinjici na deželi. V ta gospodinjstva tečaj se sprejemajo dekleta kmetjskih starišev, ki so dopolnila najmanj 16. leto. Prošnjo za sprejem v ta zavod, naslovljeno na Kmetijsko družbo v Ljubljani, je vložiti do 15. avgusta t. l. ter jim priložiti: zadnje šolsko spričevalo, zdravniško spričevalo, obvezno pismo staršev glede plačevanja mesečnih prispevkov ter navesti stan in poklic starišev. Mesečna ohranbina za hrano, stanovanje in šolanje znaša 500 Din. Vsa podrobnejša pojasnila dobijo prosilke pri Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani.

— **Potrdila o umetniškem značaju prirediteljev.** Prejeli smo od vel. županstva za mariborsko oblast: »Umetniški oddelek prosvetnega ministrstva ne izdaja splošno veljavnih potrdil o umetniškem značaju prirediteljev. Za potrdila in za znanje tako morajo društva pri vsaki prireditvi posebej prositi ter priložiti spored.

— **Davčna administracija v Ljubljani razglasa:** V svrhu odmere najmanjše razlike 1927 in 1928 imajo vsi hišni posestniki vložiti napovedi najeminskega donosa glede vseh poslopij v Ljubljani, naj so v najem oddana ali ne, če se rabijo ali ne, najkeseje do konca avgusta 1926 pri davčni administraciji v Ljubljani na Bregu 6. II. nadstropje. Hišni posestniki in najemniki se opozore, da je pristeti in napovedati k pogojeni najemni tudi vse prispevke, ki jih plačujejo najemniki poleg pogojene najemnine hišnemu lastniku kakor n. pr. prispevke za hišna popravila in investicije, za dimnikarja, dalje event. davke in doklade, običajne odstotke ki jih plačujejo najemniki od svojih podnajemnikov hišnemu lastniku itd. Tudi se opozori, da so napovedati in napovedi vsi najemniki v hiši, torej tudi taki ki imajo od hišnega posestnika opremljene ali neopremljene mesečne sobe. Prestopek teh določb se bo smatral kot zatajba hišne najemnine. Primerna kazna zadene pa tudi najemnike, ki potrjujejo neresnične napovedi za resnične. Po členu 203 finančnega zakona za leto 1926-27 z dne 31. marca 1926, Ur. list št. 39-172 iz leta 1926 izgube hišni posestniki poleg tega, da jih zadene kazenske posledice po davčnih zakonih, tudi pravico, da sodno zahtevajo višjo najemnino, kakor je ona, ki so jo prijavili davčnemu oblastvu. Hišni posestniki,

ki so zavezani vložiti napovedi najeminskega donosa, se tudi opozore, da jih okoliščina, da niso dobili pouka, nikakor ne upravičuje, ako ne vložijo napovedi, temveč da se bo postopalo z onimi hišnimi posestniki, ki bi ne vložili napovedi v določenem roku, strogo po določbah § 11 patenta o hišnem davku z dne 23. februarja 1920. Vsaki napovedi brez izjeme je priložiti tudi natančen popis hiše in sicer tudi v slučaju, da ni nastala nobena sprememba pri hišnih prostorih. Tiskovine za napovedi najeminskega donosa z navodilom in popis hiše se dobe v Zadržni listskarni v Ljubljani, Dunajska cesta št. 7. — **Vsako napoved je kolkovati s kolkom 5 Din.**

— **Razpisano je mesto inženjerja-pripravnika** (gradbene ali kulturno-tehnične stroke) pri hidrotehničnem oddelku velikega župana mariborske oblasti. Pravilno kolkovanje in opremljene prošnje, ki morajo biti spisane svojeručno, naj se vložijo pri vel. županu mariborske oblasti najkasneje do vsehlega 10. avgusta t. l. Prosilci, ki še niso v državni službi, morajo označiti v prošnji podatke ter opremiti prošnje z uradnimi listinami, ki jih zahteva čl. 12. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih ter se jih obenem opozarja na čl. 6. navedenega zakona.

— **Zračni promet z Nemčijo.** Ministrstvo pošte in brzojava je izdalo naredbo, da se prične s 1. avgustom prevzemanje poštinih pošilk za Nemčijo potom aeroplanov. Za prevzemanje teh pošilk veljajo isti pogoji, kot za ostale države, s katerimi se do sedaj vrši zračna poštna služba.

— **Upokojevec inšpektor delegacije finančnega ministrstva v Ljubljani Pavel Jerovec.** — **Ford ne bo gradil tovarne v naši državi.** Zadnje čase so se širile vesti, da namestnik Ford graditi tovarne avtomobilov v Jugoslaviji. Iz zanesljivih virov pa poročajo, da so vse te vesti neutemeljene. Ford sploh ni imel namena graditi tovarne za zgradbo avtomobilov, temveč samo popravilnico in montažno tovarno. Deli avtomobilov naj bi se dovažali iz Amerike ter avtomobili pri nas montirali. Pri zadnji Fordovi karavani po Jugoslaviji pa so opustili tudi ta načrt, ker je pri sedanjem stanju naših cest za nedogledno dobo izključeno misliti na razvoj avtomobilizma v naši državi, kakor si ga je zamislil Ford.

— **Jesenski vzorčni velesejem v Pragi.** Ravnateljstvo velesejma v Pragi naznanja, da se bode jesenski vzorčni velesejem vršil v dneh od 29. avgusta do 5. septembra, za katerega se že sedaj pojavlja neobičajno živo zanimanje domačih kakor tudi inozemskih krogov. Posetniki velesejma imajo pri potovanju v Prago in nazaj na podlagi velesejemске legitimacije sledeče popuste na železnici: v Kraljevini SHS 50%, v CSR 33% in preko Avstrije lahko potujejo brezovozno z listkom potniškega vlaka. Popust v SHS in CSR velja za brze in osebne vlake. Posetniki velesejma ne rabijo čl. vizuma, katerega nadomešča velesejemska od konzulata CSR v Ljubljani potrjena legitimacija. Natančne informacije o praškem velesejmu daje konzulat CSR v Ljubljani, Breg 8-I. ter tvrdka »Vera« na Aleksandrovi cesti št. 8.

— **Davek na tuje v Belgiji.** Belgijska vlada je izdala naredbo, po kateri imajo tuji da je izdala naredbo: davke: na hotelske sobe 20 odstotkov, na vso oskrbo 15 odstotkov in na avtomobile 10 frankov na dan.

— **Neurja po vsem svetu.** Iz Newyorka poročajo: Te dni je presnetil italijanski parnik »San Giorgio« na odprtem morju vihar. Ameriški parnik »Westhashay« mu je prišel na pomoč ter ga vlek v luko Jacksonville. Iz vseh krajev sveta poročajo o neurjih in ciklonih.

— **Tržaški konzul Stepanović pobegnil v Ameriko.** Kakor smo že poročali, je izginil pred enim mesecem bivši generalni konzul v Trstu Dušan Stepanović neznanom. Svojemu nasledniku je zapustil zaprtu blaginjo, ki pa je bila, kot se je pozneje izkazalo, prazna. Poneveril je okrog 2 in pol milijona lir. Do zadnjega časa niso mogli najti sledi za njim. Sedaj pa je pisal svojemu prijatelju pismo sledeče vsebine: »Pozdravljam te iz zadnje evropske postaje pred odhodom v Ameriko. Od tam se bom oglasil večkrat, da boš vedel, da sem še živ. V domovino se pa ne vrnem več, razven če bo obtožen radi zadeve v tržaškem konzulatu nekdo drugi.

— **Zastrupljenje z alkoholom.** V Buffalo v Ameriki je obtožen zaradi umora neki tihotapec, ker je umrl 89 oseb radi zauživanja ruma, katerega jim je prodal.

— **Če ima človek avanturo, potem ko je izpil 26 litrov piva.** Zagrebški mešan Mirko Dumbovič, je prijavil te dni sledeče: Pokrepčavi se pošteno v neki gostilni v Vlački ulici je korakal pozno ponoči proti domu. Nedaleč od porodnišnice je srečal dva polodrasla fantalina. Eden od njiju ga je prosil za žigalico, drugi je šel med tem dalje. Dumbovič je izvelkel uslužno svojo škaltjico vžigalce. V tem trenutku pa je dobil od fantina udarec s pestjo na sence, da je padel. Čutil je samo še močan pritisk na prsih, nakar se je onesvestil. Ko se je, po ne ve kolikem času zopet zavedel, je ugotovil, da mu je zmanjkala listnica z vsebino 100 Din, dočim je pustil napadalec ostalih 2700 Din, ki jih je imel Dumbovič v hlačnem žepu, nedotaknjenih. Na podlagi te ovadbe sta bila aretirani dve sumljivi osebi: ževljarski pomočnik Josip Grdić in kovaški pomočnik Juraj Kušić. Te dni sta se zagovarjala pred zagrebškim sodnim dvorom radi roparskega napada. Grdić je trdil, da je šel s svojim »Zimerherjem« mirno svojo pot, ko je naprosil njegov »skolega« faktično nekega debelega gospoda za ogenj, nakar je šel baje naprej, tako, da je prišel preje domov kot njegov »Zimerher«. Doma ga je sprejela njegova boljša polovica precej neprijazno. Dejala je, da ne bo odpirala desetkrat veznih vrat, zato naj gre mož takoj po Kušića. Pokorni zakonik mož je romal nato nazaj ter pripeljal »izgubljenega mladeniča« domov. Kušić pa je

trdil, da je naprosil debeli gospod njega za ogenj, da pa je bila to samo preteza. Ko se je namreč Grdić odstranil, ga je debeli gospod na nedvoumen način otipal, da celo napol slekel. Seveda se je krepstini Kušić branil z vsemi silami in ko se je svojega napadaleca ubranil, je hotel oditi. Pri tej priliki je »našel« na tleh faktično listnico, vendar pa ni bil njegov namen, da bi si jo prilastil na nasilen način! Dumbovič, kot priča za slišani je vztrajal na svoji prvotni izpovedbi. Priznal pa je, da je izpil kritičnega dne 26 litrov piva. Po kratkem posvetovanju je sodišče Grdića oprostil. Kušića pa obsodilo na 7 dni zapore.

— **Mussolinijeva hčerka težko obolela.** V nekem zagrebškem listu čitamo: »Rim 29. julija. Mussolini se je podal v Fodi, obiskati svojo na davici obolelo hčerko Eddo, katere stanje povzroča resne skrbi.« Zdi se, da so gospodje v dobi kislih kumar, kar se tiče zanimivega materiala v veliki zadregi, če morajo polniti svoj prostor s takimi poročili. Kdo pa je ta Edda, kdo se zanima zanjo v Jugoslaviji?

— **Obsojen na boksanje s stražniki.** V mestu Sgnl Bend v državi Indiana v severni Ameriki je pribežala iz neke hiše povsem gola ženska ter obupno klicala na pomoč. Na policiji je zdravnik ugotovil na njej težke telesne poškodbe. Na vprašanje, odkod te poškodbe, je priznala, da jo mož ob vsakem malem prepiru neusmiljeno pretepava. Mož je bil obsojen na 45 dni zapore. Sodnik pa, ki je želel, da okusi batine enkrat tudi ljubezni možiček, ki ga pa sam po obstoječih ameriških zakonih ni mogel direktno osrečiti z batinami, je predlagal možu, da se boksa s policijskimi stražniki. Za vsako zmago se mu zmanjša zapor za en dan. Obsojenec je to ponudbo z veseljem sprejel in takoj prvi dan začel z boksanjem. Kljub znani izurjenosti ameriških policijskih organov v boksanju, jih je že prvi dan osem pošteno premlatil. Tako je bilo tudi drugi in tretji dan. V treh dneh si je skrajšal svojo kazen samo na par dni. No četrti dan pa ga je neki stražnik zdelal ter mu razbil nosno kost, tako, da so ga morali prepeljati v bolnico.

— **Čudna riba.** Ribič Josip Gut iz Samaca se je podal te dni, kot vsak dan, na od Save poplavljenno ozemlje, da bi pogledal, koliko rib se je že vjelo v mreže, ki jih je našel. Na svoje začudenje je opazil, da so bile mreže vse v neredu. Stopil je bliže in videl je, da je skakala neka v mreže zapletena črna masa nepreslano iz vode ter hotela priti na breg. Ko si je ogledal maso bližje, je ugotovil, da gre za velikega mrjasa, ki se je zapletel na nepojasnen način v mreže. Dasi je bil Gut oborožen samo z vesli, je mrjasa pogumno naskočil in na pol ubil. Nato ga je naložil na voz, peljal domov in zaklal. Žival je tehtala 100 kg.

## JUBILEJ 25-LETNICE LJUBLJANSKE CESTNE ŽELEZNICE.

Proslavitev 25-letnice cestnega električnega tramvaja se je pričela v soboto zvečer. V remizi na Zaloški cesti je železničarska godba »Sloga« zaigrala par komadov, zbor namestečev cestne železnice pa je zapel nekaj pesmi. Nato se je vršil obhod po sredini mesta z bakljami in godbo. Obhodu se je priključilo številno občinstvo in s tem dokumentiralo svoje simpatije za našimi cestnimi železnici. Ob 11. zvečer je otvoril G. Anton Furor pozdraven večer ter pozdravil zastopnika ljubljanske občine dr. Žarnika, podpredsednika trgovske zbornice g. Ivana Ogriča, upravnega svetnika ing. Tomana, bivše občinske svetnike g. Oreha, Pira in Tokana ter podpredsednika UJNZ g. C. Zupana, železniškega revidenta Arka ter načelnika zagrebške delegacije 5 članov g. Bačiča in grškega delegata g. Lauscha ter Schalaya. Predsednik je v posebni pozornosti čestital dvema jubilarima, ki sta uslužbena že petindvajset let pri mestni cestni železnici gg. Pipu in Rupertu, ki se jima je izročilo tudi lepo častno darilo. V teku pozdravnega večera so govorili dr. Žarnik, zagrebški delegat Bačič, grški delegat Lausch, bivši občinski svetniki Pira, Orehek in Tokan. Vsi li govorniki so naglašali potrebo, da preide cestna železnica v last mestne občine ljubljanske. Govorili so tudi zastopniki uprave cestne železnice v Ljubljani.

Drugi dan, v nedeljo 1. avgusta, se je vršil v mestni zbornici kongres cestnih železničarjev, na katerem so poročali delegati Lausch, Bačič in ostali, že omenjeni gostje.

## Sport.

**Tekmovanje za kraljev pokal v Ljubljani.**

Včeraj sta se srečala v I. kolu tekmovalnj za kraljev pokal reprezentanci Osijskega in ljubljanskega nog. podsaveza. Tekmovanje se je vršilo na igrišču S. K. Ilirije. Ob 18. uri sta prispela v avtomobilu Nj. Vel. kralj in kraljica s suito, burno pozdravljena od navzočega občinstva. Kralja in kraljico sta pozdravili obe moštvi s podsavezniim kapetanom LNP na čelu. Takoj nato je dal sodnik z žvižgom znak za začetek igre. Zreč je odločil, da je igrala osijska reprezentanca v prvem polčasu proti solncu, s čimer so že imeli majhen minus. Početni udarec ima Osijski. Naši takoj preidejo v znatno premoč, ki jo krona v 7. minuti Doberlet in v 10. Oman z elektnimi goali. Deloma je pripisati ta brz uspeh močni tremi, ki jo je pokazalo v začetku igre osijsko moštvo. V enem izmed posrečenih predorov ONP pride levo krilo v očitni off-side poziciji pred naš goal, odda žogo na sredo, kjer eden od naših back-ov zagreši foul; posledica 11-metrovka, ki jo Miklavčič efektno brani v kornu. Gostje spremene kornu v svoj prvi goal, ki je bil streljan neubranljivo iz neposredne bližine — 2:1 za Ljubljano. Nato naši zopet trajno napadajo, imajo pa očitno smolo in zaigrajo nešteto sigurnih pozicij. Rezultat ostane nespremenjen do konca I. polčasa.

Ob pavzi se ob živahnem pozdravljanju publike odpeljeta Nj. Vel.

Takoj v početku v prvi minuti II. polčasa zabije Oman po lepem predlošku Martinaka krasen goal — 3:1 za Ljubljano. V 6. minuti se posreči desni zvezi gostov po lepi solo akciji zvišati rezultat na 3:2. Krivdo za ta goal je pripisati naši obrambi, ki se je vsled trenutnega uspeha nekoliko preveč prevzela.

V 9. minuti sledi po akciji Martinak — Doberlet nadaljni goal za našo reprezentanco — 4:2 za Ljubljano. Kmetu nato je dobil goalman lahko blesuro, tako da je moral začasno zapustiti igrišče; vrne pa se že po treh minutah. V nadaljnjem naši zopet zabijejo nebroj šans. Zadnjih deset minut preidejo gostje v rahlo premoč, ker je naša napadalna vrsta popolnoma popustila. V zadnji minuti se posreči gostom tretji in poslednji goal ter s tem postaviti končni rezultat na 4:3 v prid Ljubljane.

Postava našega moštva je bila zelo posrečena in je bila sigurno najboljša od vseh dosedanjih. Posebno se je odlikovala celotna napadalna vrsta; od branilcev je zelo ugajal Pleš. Miklavčič srednje dober; v krilski vrsti se je odlikoval posebno Zemljak večkrat pa tudi oboje njegova partnerja. Splošno je naredilo naše moštvo utis prav dobro vigrane celote, medtem ko tega pri nasprotniku ni bilo mogoče opaziti. Prav dobri so bili pri gostih desno krilo, ki je izvršeno tekač in dober tehnik. Nadalje goalman, ki je znatno nadkriljeval svojega vis-a-vija ter končno levi branilec, ki je bil brezdvomno najboljši mož na polju.

Sodnik Dubravčič iz Zagreba je bil razven parih naravnost krivičnih odredb prav dober. Prvi goal za goste gre kakor že omejeno na njegov račun. — Publike zelo veliko ca 2000.

Končno še postavi moštve: Osijske: Bančević — Opravič, Nittlinger — Vuković, Petelin, Builer — Pichler, Matošević, Sivek, Fritz, Andučič. Ljubljana: Miklavčič — Pleš, Beltram — Zupančič L., Zupančič G., Zemljak — Herman, Oman, Martinak, Dobret, Kreč.

S to zmago pride naša reprezentanca prvič v drugo kolo pri tekmovalnjah za kraljev pokal. Seveda so šanse za naše v tem kolu precej slabe, vendar pa upamo, da bodo v sedanji formi s požrtvovalnostjo dosegli časten rezultat.

## To in ono.

**MARKUS GARVEY, PREROK ČRNCEV.**

Markus Garvey je prerok ameriških črncev, moderni Mojzes, ki hoče svoje ljudstvo voditi preko morja v Afriko, v staro — novo domovino. Toda lepih biblijskih časov že davno ni več, morskimi valovi niso več tako uljudni in ne dovolijo prehoda nobenim golim nogam. In današnji prerok nima proti sebi samo naravne sile, nego se mora boriti tudi z vse močnejšimi silami: s kapitalom, politiko in drugimi modernimi veleilami.

Ideje Garweya so se zdele od začetka smešne in neverjetne, kakor pred mnogimi leti ideje zionističnega gibanja. Za čimer stremi Garvey za črnce, je isto, kar je hotel tedaj zionistični vodja Teodor Herzl. Tudi vzroki teh idej so enaki.

Garvey pravi: Črnci niso sicer več sužnji, vendar pa imajo še črno kožo. V Združenih državah živi sedaj devet milijonov črncev, od katerih so si znali mnogi priboriti vodilne pozicije... in vendar imajo vedno pred seboj sklenjeno falango belokožcev, ki jih prezirajo in mrze. Samo v Newyorku prebiva pol milijona črncev, ki so skoro vsi v četrti Harlem, med 125 in 145 cesto. Zgodovina tega okraja je simbolična za položaj črncev v Združenih državah. V prvih letih državljanske enakosti, so delali hišni posestniki črncem vse mogoče težave, kajti črnci v hiši je pognal vse belokože iz istega nadstropja, ker ni nihče hotel stanovati z njimi. V prazna stanovanja so se naselile črnske družine; počasi so se naselili v vse hiše črnci, na to v vsej cesti in tako je nastal črni — Gheto.

Zamore se je prepustilo same sebi, samo njih ceneno delo je bilo dobrodošlo. Do danes je situacija povsem še ista.

Garvey se vprašuje: »Zakaj ne bi črnci delali sami zase, kakor delajo druga ljudstva? Nazaj v Afriko!« se glasi njegovo geslo.

Socialno gibanje, ki se obrača proti kolonialnemu zatiranju prihaja Garweyu na pomoč. Leta 1923 je bil izvoljen predsednikom svetovnega kongresa črncev v Newyorku. Garvey si je z impozantnim nastopom in silajnim govorniškim talentom v eni sami skupščini pridobil tisoče pristavev v elanu ene ure. Gibanje se je organiziralo; v vseh delih države so se osnoval organizacijske pisarne, povsod se nabirajo pristasi in — denar.

Gorje tebi, ubogi prerok, ki imaš zveze s hudičem današnjega časa, z denarjem!

Garvey ni živel tako, kakor se spodobi preroku. Ni se hranil s koblicami in medom divjih čebel in ni nosil raševine — kupil si je avtomobil, se nazval »general«, oblekel pompozno uniformo in dolgo sabljo, ustanovil delniško družbo in služil denar. Tisk se je pričel vedno bolj zanimati za »stemen pojav« generala in ko se je dognalo, da je pozabil preskrbeti si državljanske dokumente, je bil zaprt v ječo na Atalanti.

Tam sedi že več ko eno leto in snuje med umivanjem krožnikov svoje nove načrte, med tem ko zunaj njegove organizacije mrzlično delajo in pridobivajo nove pristase nazorov in religije preroka Garweya, ki ga že obdaja mučniški sijaj.

**Vinko Möderndorfer: Boji in napredek mežiskih rudarjev.**

Pod tem naslovom je izdal znani voditelj mežiskih rudarjev učitelj g. Vinko Möderndorfer zanimivo, 66 strani obsegaajočo brošuro, v kateri navaja zelo izčrpne podatke o mežiskem rudniku svince in o mežiskih rudarjih. Pisatelj si je vzel kot osnovno pot za študij zgodovinsko metodo, na podlagi katere pride do internantnih zaključkov.

Mežski rudnik proizvaža letno okoli 100 tisoč centov svince, delavstva pa ima zapo-

